Vytautas Valantinas, JAV

Dr. Vytautas Doniela, Sydney

Lietuviškos filatelijos tyrinėjimo darbe ryškių nuopelnų turi Čikagoje gyvenęs **Vytautas Valantinas**. Kaip energingas ir daug ryšių turintis kolekcionierius, laikui bėgant V. Valantinas sudarė labai platų Lietuvos rinkinį, kuriame daug laidų (pvz. 1941 m. Raseinių užspaudai) yra tyrinėta itin specializuotai. V. Valantino darbai pasižymi ir tuo, kad jis naudojosi įvairiais techniniais aparatais ir atliko variantų, paklaidų, lapo pozicijų padidinimus, kurie įgalina padaryti tikslias laidų rekonstrukcijas ir pašalina klaidinančias "istorijas" apie svarbius įvykius bei laikotarpius lietuviškoje filatelijoje. Nemažai savo studijų jis spausdino Čikagos lietuvių filatelistų draugijos žurnale. Iš jų reikia paminėti nors šias: apie pirmąją Kauno laidą (1993, nr. 216), apie trečiąją Kauno laidą (1991, nr. 211), apie LTSR užspaudus (1992, nr. 2012).

PIRMOJI KAUNO LAIDA

Vytautas Valantinas

1918 m. gruodžio 28 d. - pirmas spausdinimas
1919 m. vasario 6 d. - antras spausdinimas
1919 m. birželio - trečias arba Marijampolės spausdinimas

Įspausdinta Vokiečių spaustuvėje Kaune, tinkografiniu spaudos būdu. Ženklo tekste nuoroda leidiniui "Lietuvos paštas" ir ženklo vertė. Tuvėsas atspausdintas paprastu kroginiu šriftu ir apvestas mažais ovaliniais ornitulkais (1 eilėje 9, 1 pilnį 6).
Popierius geltonai ar silkiniai baltas storintuvu, atspalvių, kroginis. Be vandens ženklo ir be klijų.
Perforavimas linijinis 11-3
Ženklų išdėstymas lape 5 x 4 = 20

4 - 10 sk., - c .. tokeio spalvo juoda 20.000
10 - 15 sk., - c .. " " " 20.000
11 - 20 sk., - c .. " " " 20.000
12 - 30 sk., - c .. " " " 20.000

ŽENKLŲ PERFORAVIMO DYDŽIAI.

Ženklų lapų tradiciai, analogiškai Vilniaus laidų ženklų lapams, nebuvo perforuojami, todėl visi lapų kraštiniai ženklai (8 vienos, o kampiniai - 16 dviejų pusių) yra neperforuoti, ir tiktai 6 vidurinės lapo eilutės ženklai yra perforuoti (8 vienų kraštų). Galimas ženklų su skirtingo perforavimo rinkimas. Skiriant ženklus pagal skirtingą perforavimą, tiesiniuose lapo centruose 6 skirtingos ženklus, todėl būtų idealu šiuos ženklus rinkti ištisais lapais. Tačiau tokie lapai yra labai reti egzemplioriai. Galimas ir lapų rekonstravimas panaudojant atskirus ženklų vienetus, kurie tačiau yra sudėtingesnis nei Vilniaus laidose. Ženklų vietą lape galima nustatyti pagal jų perforaciją, spausdinimo klišės požymius ir skirtingus vienetų skritulinius dydžius bei atstumus tarp jų.

ŽENKLŲ SU SKIRTINGU PERFORAVIMO SKAIČIUS LAPE IR TIRAŽAI.

Pirmo spausdinimo buvo atspausta po 250 lapelių kiekvienai vertei. Į tą skaičių įeina 13 lapelių su klaida '5' viršuje '15' pozicijoje 16. Antro spausdinimo buvo atspausta po 750 lapelių kiekvienai vertei. Į tą skaičių įeina 250 lapelių su klaida '5' viršuj '15' pozicijoje 10. Nendras ženklų skaičius lentelėje duotas sūrus ir antro spausdinimo ženklams tarta. Įrašis arba Marijampolės spausdinimu tiražai nežinomi ir lentelėje neįtraukti.

1920 birželio 12 dieną gimęs Raseiniuose, V. Valantinas ypač daug dėmesio skyrė savo miestui. Jo studijos apie 1919 m. Raseinių pašto ženklą (1991, nr. 211 ir 1992, nr. 2013) ir apie 1941 m. Raseinių užspaudų laidą (1991, nr. 210) yra itin vertingos. Tai galbūt "galutinis žodis" apie šias nemažai ginčų sukėlusias laidas.

Turime keletą filatelinių draugijų Amerikoje ir Lietuvoje, kurios išleidžia reguliarius biuletenius. Dažnai biuleteniuose aprašomos išleistos serijos Lietuvos pašto ženklų, išanalizuojami visi variantai ir pateikiama nuomonė, kad užtikrinai falsifikatai. Kaip tie falsifikatai atrodo ir kuo jie silpni, niekuomet nepaaiškinta. Vienintelis patarimas - neapsipirkti falsifikatų. Bet kaip galėtų tą falsifikatą apsisaugoti, jei nežinoma kaip jie atrodo. Bet taip kapitalinis Lietuvos pašto ženklų leidinys kaip "Postage Stamps of Lithuania", išleistas New Yorko filatelistų draugijos, įspėja vos 18 kartų, kad užtikrinai falsifikatai. Tačiau nė vieno atvejo nerodo, kaip tuos falsifikatus atpažinti ir kaip jų apsisaugoti. Atrodo, kad Lietuvos pašto ženklų falsifikatų atpažinimo sritis yra tiesiog užmiršta. Šiuo kartu noriu grįžti į praeitį ir susipažinti su Lietuvos valkte antrosios oro pašto laidos falsifikatiniais perspausdinimais Dariaus - Girėno transatlantiniam skrydžiui paminėti.

Skrydžio finansavimo komisijoje dalyvavo inžinierius A.Mačiokas. Jis vilo idėją perspausdinti lietuviškus pašto ženklus pritaikytu skrydžiui įrašu ir gautą pelną panaudoti tam tikslui. Pasitaręs su Dariumi,kuris irgi pritarė tai idėjai, surado apie 100 serijų Lietuvos valkte antrosios oro pašte laidos ženklų, už kuriuos sumokėjo 90 dolerių. Kaip tai ženklai buvo,nežinau. Ar tai buvo pilnos serijos nuo 2c. iki 2 litų. Žinoma, ar tai buvo perforuoti, kerpyti ar neišdyti serijos. Pašto ženklų perspausdinimo idėjai pritarė ir New Yorko konsulas Povilas Žadeikis. Jis, atsiuntęsas Lietuvos vyriausybei, gavo oficialų pritarimą su sąlyga, kad ženklai negalima pašto tarifo apmokėjimui ir bus tik suvenyrai. Jų tejsiną padetis - suvenyrai - oficialus Lietuvos pašto ženklai panaudoti privatiem tikslam. Darius ir Nakeikis, turėdami oficialų konsulo pritarimą, ir matydami, kad turimų ženklų perteklius, pradėjo jų ieškoti daugiau. Taipo užtiktas pašto ženklų prekybininkas John W.Nicklin, kuris turėjo pakankamai reikalingų ženklų. Tačiau, siekiančio ženklų perspausdinimo tikslą, atsiuntė jam perfortį už pinigus. Tiesiog paralelavo dalį perspausdintų ženklų. Čia buvo pasiradyta perspausdinimo ir ženklų pasidalinimo sutartis tarp Dariaus, Nakeikio, konsulo P. Žadeikio ir prekybininko J.W.Nicklio. Sutartyje nėra paminėta apie kerpytus, todėl galvojama, kad buvo sutarta perspausdinti tik perfortus ženklus. Tačiau nesiliovo, kiek ženklų patiko Nicklin. Vieni šaltiniai sako pusę perfortų ir kerpytų. Kiti surodo tik tredią

Svarbi yra jo studija apie Niujorke darytus užspaudus ant trikampių ženklų Dariaus ir Girėno skrydžiui (1992, nr. 2014 ir 1993, nr. 215). Joje jis atkuria šių ženklų perspausdinimo eigą ir nesutinka su aiškinimu, kurį buvo pateikęs amerikietis oro pašto žinovas Herbert Bloch. Vėliau šią temą smulkiai nagrinėjo vok. ekspertas Dr. Udo Klein Vokietijoje leidžiamame žurnale "Lituania" (nr. 24, 2005 gruodis), o dabar uoliai domisi ir JAV gyvenąs Dr. Vitaly Geyfman.

Vytautas Valantinas mirė Čikagoje, 2011 metų kovo 23 dieną.